

Elering AS

**ELEKTRIENERGIA BILANSITEENUSE HINNA ARVUTAMISE
ÜHTNE METOODIKA**

1. Mõisted

- 1.1. Administratiivkulu – süsteemihalduri kulud, mis katavad bilansiteenuse seotud infotehnoloogiliste platvormide arenduste ja hoolduste kulud, tööjõukulud ning reguleerimisvõimsuste hankimise ja aktiveerimisega seotud turujärelevalve kulud.
- 1.2. Aruandeperiood – üks kalendrikuu.
- 1.3. Arvestusperiood – periood, mille kohta süsteemihaldur prognoosib bilansiteenuse tasud ning mille lõikes tegelikud kulud või tulud korrigeeritakse järgmises arvestusperioodis bilansiteenuse finantsneutraalsuse tagamiseks.
- 1.4. Bilansienergia - elektrienergia, mida bilansi hoidmise eesmärgil ostab ja müüb süsteemihaldur bilansihalduriga sõlmitud bilansilepingu alusel.
- 1.5. Bilansienergia hind – hind, mis on kas positiivne, null või negatiivne ning mis arvutatakse iga selgitusperioodi ja suuna kohta. Mõlema suuna kohta kohaldatakse ühte ja sama bilansienergia hinda.
- 1.6. Bilansihaldur – isik, kes on sõlminud süsteemihalduriga bilansilepingu.
- 1.7. Bilansiteenuse administratiivkulu - bilansiteenuse osutamisega seotud süsteemihalduri põhjendatud administratiivkulu, mida süsteemihaldur rakendab bilansihaldurile.
- 1.8. Bilansiteenuse tasud – täiendavad tariifid, mille kaudu süsteemihaldur katab bilansiteenuse administratiivkulu, süsteemivälise avatud tarne kulu, tasakaalustamise neutraalsuskulu ja reguleerimisvõimsuse hankimise kulu.
- 1.9. Bilansiteenuse kogumaksumus - on summa, mis saadakse bilansienergia hinna ja bilansiteenuse tasude summana.
- 1.10. Eabilanss – bilansihalduri jaoks arvutatud energiakogus, mis väljendub iga selgitusperioodi lõikes erinevust mõõdetud tarne, määratud tarne ja reguleerimisenergia tarne vahel.
- 1.11. Neutraalsuskulu – kulu või tulu, mis moodustab täiendavatest elektrisüsteemi tasakaalustamise kuludest ja tuludest, mida süsteemihaldur aruandeperioodil kandis vahena bilansihalduritele bilansienergia, reguleerimisenergia ning süsteemivälise avatud tarne ostust ja müügist.
- 1.12. Reguleerimisenergia – süsteemihalduri poolt bilansi tagamiseks aktiveeritud reguleerimis- või avariireservvõimsuse pakkumise energia, mida süsteemihaldur kasutab tootmise ja tarbimise suurendamiseks või vähendamiseks vastavuses seaduse ja selle alusel kehtestatud õigusaktidega ning tema poolt sõlmitud lepingutega.
- 1.13. Reguleerimisvõimsus - elektrisüsteemi sageduse hoidmise ja sageduse taastamise tagamiseks võimsuse maht, mida reguleerimisteenuse osutaja on nõustunud hoidma ja pakkuma reguleerimisenergia mahu ulatuses süsteemihalduri tellimuse alusel.
- 1.14. Selgitusperiood – periood, mille kohta eabilanss on arvutatud vastavalt bilansiselgituse esitamise ajatsoonile.
- 1.15. Süsteemiväline avatud tarne – rahaline arveldusmehhanism piiriüles(t)e elektrisüsteemidega avatud tarne teenuse katmisena Eesti elektrisüsteemi eabilansi kogusele selgitusperioodil.
- 1.16. Võimsusjaotustulu – võimsuse jaotamise tulemusel saadav tulu vastavalt Euroopa Komisjoni määruse (EL) 2015/1222 definitsioonile.

2. Bilansiteenuse hinna arvutamise ühtne metoodika

- 2.1. “Bilansiteenuse hinna arvutamise ühtne metoodika” (edaspidi: Metoodika) on koostatud ELTS § 53 lg 6 alusel, kooskõlas direktiivi 2009/72/EÜ ning vastavalt Komisjoni Määrusele (EL) 2017/2195.

- 2.2. Süsteemihaldur peab eristama oma raamatupidamises bilansiteenuse müügi ja ostuga seotud kulud ja tulud.
- 2.3. Süsteemihaldur kujundab bilansiteenuse hinna selliselt, mis võimaldab katta:
 - 2.3.1. reguleerimisvõimsuse ja -energia ostuks tehtud põhjendatud kulutused, sh reguleerimisvõimsuste hankimise võimsusjaotustulu;
 - 2.3.2. süsteemivälise avatud tarne ostuks tehtud põhjendatud kulutused;
 - 2.3.3. bilansienergia ostuks bilansihaldurilt tehtud põhjendatud kulutused;
 - 2.3.4. bilansiteenuse osutamisega kaasnevad põhjendatud administratiivkulud, sh turujärelevalve kulu.
- 2.4. Süsteemihaldur lähtub Metoodika rakendamisel järgmistest põhimõtetest:
 - 2.4.1. Süsteemihaldur ei tohi bilansiteenuse osutamisel teenida majanduslikku kasu ega kanda kahju;
 - 2.4.2. Süsteemihaldur arvutab iga selgitusperioodi kohta bilansienergia hinna, mis on toodud elektrienergia bilansilepingu tüüptingimustes ning ei ole käesoleva Metoodika osa. Bilansienergia hind, mida bilansihaldurid oma bilansipiirkonnas eabilansi koguste alusel süsteemihaldurile tasuvad, katab elektrisüsteemi tasakaalustamiseks käivitatud reguleerimisenergia kulud.
 - 2.4.3. Käesoleva metoodikaga rakendatavad bilansiteenuse tasud katavad punktis 2.3 loetletud kulud järgnevalt:
 - 2.4.3.1. Punktis 2.3.1 toodud reguleerimisvõimsuse hankimise kulud;
 - 2.4.3.2. Punktis 2.3.2 toodud süsteemivälise avatud tarne kulud;
 - 2.4.3.3. Punktis 2.3.4 toodud bilansiteenuse administratiivkulud, sh turujärelevalve,
 - 2.4.3.4. Punktis 1.11 defineeritud neutraalsuskulu, mis tekib 2.3.1, 2.3.2 ja 2.3.3 tarnete ja maksumuse erinevusena.
- 2.5. Süsteemihaldur kogub bilansiteenuse tasude aluseks olevad kulud eabilansi tariifi ning tootmise ja tarbimise koguse tariifide kaudu:
 - 2.5.1. Eabilansi tariifi kaudu kaetakse süsteemihalduri administratiivkulude osakaal punktis 2.5.1.1 toodud määras ja rakendatakse iga bilansihalduri eabilansi kogusele selgitusperioodi kohta (absoluutväärtusena).
 - 2.5.1.1. Eabilansi tariifi arvutamise aluseks olevateks kuludeks on bilansiteenuse administratiivkuludest infotehnoloogia- ja tööjõukulud 50% määras.
 - 2.5.2. Eabilansi tariif bilansihalduritele (€/MWh) arvutatakse vastavate kulude (€) jagamisega bilansihaldurite ja süsteemihalduri bilansipiirkonnas summaarse eabilansi kogusega (MWh) viimase 12 kalendrikuu selgitusandmete alusel. Tootmise ja tarbimise tariifi kaudu kaetakse punktis 2.4.3 toodud kulud, millest on maha lahutatud punkti 2.5.1 alusel kogutav administratiivkulude maht. Tariif rakendatakse bilansihalduri bilansipiirkonnas agregeeritud tootmise ja tarbimise mõõdetud kogustele selgitusperioodi kohta:
 - 2.5.2.1. Tootmise ja tarbimise tariif bilansihalduritele (€/MWh) arvutatakse punktis 2.4.3 alusel prognoositud kulusummade (€), millest on maha lahutatud punkti 2.5.1 alusel kogutav administratiivkulude maht, jagamisega bilansihaldurite bilansipiirkonnas tootmise ja tarbimise mõõteandmete kogusega (MWh) viimase 12 kalendrikuu kohta;
 - 2.5.2.2. Süsteemihalduri bilansipiirkond sisaldab ülekandevõrgu kadude ja Kiisa avariieservelektrijaama koondportfelli, mille eabilanss ning tootmise ja tarbimise osakaal on võetud samuti arvesse;
 - 2.5.3. Bilansihalduri bilansiaruanne sisaldab bilansiteenuse kogumaksumusena kahte eraldi aruannet, punkti 2.4.2 alusel eabilansi maksumus bilansienergia hinnaga (€/MWh) ja punkti 2.4.3 alusel bilansiteenuse tasud 2.5.1 ja 2.5.2 toodud komponentide (€/MWh) hindade ja kogustega.

- 2.6. Süsteemihaldur avaldab veebilehel bilansiteenuse tasude tariifid hiljemalt kaks (2) kuud enne tariifi rakendamise aruandeperioodi.
- 2.6.1. Bilansiteenuse tasude tariifide esmakordsel rakendamisel punktis 2.4.3.1, 2.4.3.3, 2.4.3.4 kulude katteks võib süsteemihaldur tariifid avaldada ka lühema etteteatamise ajaga kui kaks (2) kuud ette, kui rakendub punktis 2.9 toodud erand.
- 2.7. Süsteemihaldur ostab ja müüb süsteemi tasakaalu tagamiseks reguleerimisteenust tehnilis-majanduslikult soodsamalt pakkuvalt, tagades sealjuures turuosaliste võrdse kohtlemise.
- 2.8. Süsteemihaldur rakendab bilansiteenuse osutamiseks tehtud bilansiteenuse tasud järgmisi põhimõtteid arvestades:
 - 2.8.1. Süsteemihalduri lähtub bilansiteenuse osutamisel põhimõttest, et ta ei teeni bilansiteenuse osutamisel majanduslikku kasu ega kannu kahju. Kui vastav finantsneutraalsus arvestusperioodil ei ole võimalik saavutada, kandub bilansiteenuse osutamisest tekkinud kulu või tulu edasi järgmisse arvestusperioodi.
 - 2.8.2. Bilansiteenuse tasude arvutamiseks prognoosib süsteemihaldur bilansiteenuse kulud, sh eraldi administratiivkulu, reguleerimisvõimsuste hankimise kulu kui muu täiendava neutraalsuskulu, mida ei saa katta bilansienergia hinnaga ning võtab arvesse eelnevate perioodide bilansiteenuse osutamisest tekkinud kulu või tulu.
 - 2.8.3. Süsteemihaldur peab arvestust bilansiteenuse kulude koostamise kohta seadusandluses toodud põhimõtteid järgides ning vajaduse korral esitama vastavad andmed Konkurentsiametile viimase poolt nõutud formaadi alusel.
- 2.9. Süsteemihaldur rakendab 2025. aastal ajutise iseloomuga meetme, mille kohaselt katab süsteemihaldur bilansiteenuse väliselt kuni perioodini 31.12.2025 (k.a) võimsusjaotustulude kaudu 100% ulatuses kõik reguleerimisvõimsuste hankimise ja võimsusjaotuse ning neutraalsuse kulud (punktis 2.4.3.1, 2.4.3.2, 2.4.3.4 kulud) välja arvatud süsteemihalduri enda omanduses oleva avariioreservelektrijaama kulud, mis kaetakse võrgutariifi kaudu.
- 2.10. Reguleerimisvõimsuse hankimise kulud, mis kaetake bilansiteenuse tasudega, ei sisalda süsteemihalduri enda omanduses oleva avariioreservelektrijaama kulusid.
- 2.11. Juhul kui süsteemihalduril tekib bilansiteenuse tasude laekumistest puudujääk, mille katteks süsteemihalduril tekivad täiendavad finantskulud, lisatakse ka tekkinud finantskulud bilansiteenuse kulude koosseisu.